

24.42x30.16	1	8	עמוד	י תד נאמן - י תד השבוע	21/06/2024	90629501-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

הרהורי דברים | הרה ילקה מרכזי אוין

המקף ושברו

מאז קום המדינה, מנסה הציונות הדתית לבנות גשר מחבק בין ה'ציונות' ל'דתיות'. האם הצליחה בכך? • על ההבדלים בין אנשי הגם וגם' לאנשי העקרונות

הזעם והעלבון. הוא פרסם מאמר בו הציע לשכנע את החרדים ש"לא עשינו זאת נגדם". "אם צריך", כתב בהתלהבות של ילד, "נלך מבית לבית, משיבה לשיבה, מבני ברק לירושלים, ומאלעד לביתר, עד שנשכנע אותם..."

"נשכנע"... שכנוע הוא מונח מהעולם המניפולטיבי. עמוס המלל והרטוריקה. שאלת גיוסם של בני ישיבות אינה דיון לתחום הרגשי. ובוודאי לא הקריקטוריסטי. היא נוגעת בשאלות-שדרה של יהדות. ובתחום הזה אין מקום לאמורציונליות ודמוגוגיה.

העובדה שהציבור החרדי, מסיבותיו העקרוניות, אינו מתגייס, אינה סותרת לכאב החללים, ואינה פוגמת בדאגה לשלום הנלחמים. היא מציאות מחושלת, שכל ניסיון איווי לכרוך אותה עם זעם אמורציונלי, מותח מקפים מיותרים של שואה.

המאבק הנחוש של לפיד - שלא יודע מנוחה גם כחלוף עשור מאותה החלטה מבישה - חותר לקעקע במילים צבעוניות ערכי נצח. כנגד זה, מציב הציבור התורני תשובה מוחצת, שמתעלמת מרעשי הרקע, ומתמקדת בנקודה העקרונית. בתווך, מגיח המקף של בורג, ומנסה לתפוס טרמפ שיחבר טיעונים רגשיים עם עקרונות יהדות. במקום להזיז גדרות ולמסמס חומות, הגיע הזמן להשיט את המקף ממגילת העצמאות הדת"לית.

5. האם נמצא בכל זאת מקף איתן שמצליח להעביר נשמות טועות את הגשר? בהחלט.

בשקט בשקט, הרחק מאור הזרקורים, מנהלים ארגוני התשובה והקירוב פעילות רוחשת. הידיים, לדבריהם, מלאות עבודה מאז פרוץ המלחמה.

השבר הגדול של אירועי שמחת תורה, תיעל שבורי-לב אל אור היהדות. אותה מחט שנעצצה בכלוך היהדות, הובי" לה רסיסי-נפשות לחסות בצילה המגונן של היהדות. במה עסוק מצעד המנהיגים מאז התפרקות המשענת הביטחונית? בהימלטות אל אזורי הנוחות הפוליטיים. בזמן הזה, משפחות שאיבדו יקיריהם, ודרומיים וצפוניים שאיבדו משענת כלכלית, צועדים בגשר שמשיב נשמה לכור מחצבתה.

גם ארגוני הקירוב מקבלים את השבים בזרועות של חיבוק ואהבה, אבל בלי לגרוע מקוצו של יו"ד. החיבוק נועד להאיר את היהדות, לא לשנות אותה.

ולכן דרך הקירוב מצליחה. "הדרך הנכונה לחנך בני אדם", אומרים אנשי חינוך, "היא להוות להם דוגמא". איש עקרוני, הוא דמות להתרפק עליה. לקבל ממנה. זה נכון לסמכות הורית, ונכון לא פחות לנשמה היהודית: נפשות שוקקות משוטטות אחר דמות להיסמך עליה, ואנשי ה"גם וגם" מייצרים רתיעה. 'סהדי שיקרי אאוגרייהו זילי'. איש לא יעבור על גשר רעוע, ואיש לא ייתן אמון בחיבוק ריק. מי שמסורב את כולם בכחש המקף, יוצא קירח מכאן ומכאן. גם בתוצאות הדת"לשיות וגם באספקט הפוליטי. מפלגות דת"ליות תמיד נבעטו והוננו. קל לזהות בעלי-דעות מול בעלי-מקפים.

וכשהנשמה מבקשת עוגן לאחוז בו, היא מוצאת את העמידה העיקשת על עקרונות-יהדות ודקדוקי-הלכה כאי בטוח לשכון בו.

"העובדה שהציבור החרדי, מסיבותיו העקרוניות, אינו מתגייס, אינה סותרת לכאב החללים, ואינה פוגמת בדאגה לשלום הנלחמים. היא מציאות מחושלת, שכל ניסיון איווי לכרוך אותה עם זעם אמורציונלי, מותח מקפים מיותרים של שואה"

ירושלים נצבעה בשחור. מציאותית ומטאפורית. הרגע המאחד שהנפיקה 'ועדת שקד', תפס את הציונות-הדתית לא מוכנה. האם להשתתף בעצרת או לא? בתחילה התגלגל הסחף הרגשי גם לנכבדי ההתנתקות. מנהיגים מהזרם הבטיחו את השתתפותם. אבל ככל הבטחותיהם, גם זו התגלתה ריקה. ביום העצרת חזרו בהם מרביתם. בשם איזה נימוק?

"ההפגנה באה להגיד שמדינת ישראל נלחמת נגד מלכות שמיים, וזו אמירה מקוממת ומזעזעת".

כמה ציניות! וכמה ציוניות! החיך הנאור של הציונות-הדתית מסוגל לעכל פלורליזם מערבי, שכנות מכילה עם כלבים ומחללי-שבת, ועיסוק בדמותו של הרצל שהתבטא נגד העם היהודי. הוא גם סלחן לפשעיה החמורים של המדינה - העובדה שהמדינה מתירה כמוצהר עבירות חמורות מוגדרת על ידו כ"מחלות ילדות".

אבל תפיסה חרדית הרואה בהטלת סנקציות פליליות מרד במלכות שמים - מביאה אותו לזעזוע של "כל כולי מתקומם" עד להחרמת אירוע רוחני. מסתבר, שתעוועיו של המקף, הפכו לשופר שמשיע דווקא את ראשו הראשון.

4. היהדות, מר שטרן, אינה שיר בשדות של נרקיסים, ולא "רעיון" אלסטי שנדחק בין גדרות. היא מציאות בוערת שהתחילה באש של דורות. מציאות נצחית שגדולה מסך שנות העולם כולו. היהדות מורידה דמעות על טבוחים וחרוכים, אבל עקרונותיה חזקים מכל אמפתיה ורגש. הניסיון ליצור מקף-עיוור בין מילות שיקה ותקומה, למציאות נושכת, כושל בשני כיווני המקף.

אחרי העצרת היא של תשע"ד, ביקש לפיד לרכך את

1. אלינה פלחטי הייתה עולה חדשה ששהתה בקיבוץ רעים בשמחת תורה. שלושה שבועות הוגדרה כנעדרת, במה שסימל יותר מכל את הטבח המבחיל. הידיעה על זיהויה פורסמה בפתחה של תקופת הדרוש, ופתחה מחדש את פצעי המלחמה. טרגדיה מחרידה ומצמררת.

אבל למרות הכאב והזעור, קבעה הרבנות הראשית כי יש לקבור אותה מחוץ לגדר. מדוע? אלינה היא בת לאם נוצרייה שלא סיימה הליכי גיור.

ההחלטה הציבה קו ברור בין רגשות למציאות. בפועל, היא יצרה סערה בוועדת הקליטה של הכנסת. "אנחנו ערשים את הביזוי הכי גדול למי שנפל בהגנה על המדינה", טען היו"ר עודד פורר. "מי שקידש את אדמת ארץ ישראל בדמו, עלה לכאן ועזב את מקומו בגולה, נקבר בכיזיון חרץ לגדר?!"

נציגי הרבנות ניסו להסביר לו שאין בהחלטה סתירה חלילה לנסיבות האירוע. "נושא הקבורה", הסביר בפשטות, "הוא נושא הלכתי". אבל פורר שיסע אותו: "זהו ביזוי המת! מי שנמצא בארץ להילחם על הזכות לחיות פה, נדרשים ללכת לקראתו. למצוא לו פתרונות". הוא הציע אפילו להרוס את הגדר!

חובש הכיפה-הסרוגה אלעזר שטרן, הוסיף שמן לדיון המבעבע: "אני מתנצל בשם היהדות כולה. זאת לא היהדות שאנחנו חלק ממנה. לא של ילדינו ולא של נכדינו. זאת לא היהדות שלי... זאת יהדות אכזרית וקשה שמרחיקה אותנו מהרצון להיות יהודים גאים... נתקלנו במי שביקשו להיות יהודים וקברו אותם בתוך הגדר. מצאנו פתרונות גם למי שלא גילו דעתם".

"מצאנו פתרונות". איזו יהדות נפלאה! הומנית. חביבה. משתרעת בין נרות שבת לתפילה לשלום המדינה. פורר חיבק בחדווה את דבריו של שטרן. "בסוף הם יתעשתו", החרה אחריו. "ההלכה היהודית יודעת לפתור בעיות". כאילו הייתה היהדות צרור בעיות הדורשות פתרון.

2. "אז מה אתם יותר?" נשאל פעם השר המפד"ל יוסף בורג הרהר לרגע, ואז המציא את ה'הברקה' הבאה: "אנחנו המקף שמחבר בין הדתי - לציוני".

כמה מבריק. עיני הציונות-הדתית נשואות מאז קום המדינה אל המקף הקסום הזה. אל החלום והרמיון, שכפער הקוטבי בין "ציונות" ל"דתיות", ימתח גשר נעים, מחבק, שיכסה על הפשעים והעקרונות. שיפורר הלכות יהודיות מול ייסורי משפחה שבתה החציה-נוצרית נשרפה. מבלי להכליל חלילה, התכוננות חטופה ימינה מגלה שהגשר הפך לחד כיווני. ציוניים לא הפכו לדתיים. בעיקר להיפך. הציונות הדתית - להוציא קבוצות שאין להם יד בקווים נטויים ומקפים-מחברים - עוברת מטמורפוזות של ערכים ועקרונות. הכל בשם המקף 'הקדוש'.

כמה גדול כוחו של המקף? גם אחרי נוקי הסכמי אוסלו והבגידיה האיומה של ההתנתקות, טיפת טיפקס לא נשפכה על המקף המתרסק.

3. אלפים נהרו באותו ר"ח אדר ב' אל שערי ירושלים.